

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 7 februari 2005

Ö 407-05

KLAGANDE

Herstaberg i Norrköping AB: s konkursbo
Ställföreträdare: advokaten RB i egenskap
av konkursförvaltare

SAKEN

Kvarstad

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätt, avd. 10, beslut den 18 januari 2005 i mål Ö 456-05

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut förordnar Högsta domstolen, för tiden till dess annat förordnas, om kvarstad på så mycket av STs egendom att PNV:s fordran om 1.400.000 kr kan antas bli täckt.

YRKANDEN

Herstaberg i Norrköping AB: s konkursbo har yrkat bifall till sin begäran om interimistisk kvarstad.

SKÄL

På ansökan av konkursboet förordnade Norrköpings tingsrätt den 1 november 2004 om kvarstad på egendom tillhörig PNV, för att säkerställa betalningen av en fordran som konkursgäldenären har på bolaget. I den egendom som kronofogdemyndigheten, i anledning av beslutet, samma dag belade med kvarstad ingår en fordran om 1.400.000 kr som PNV har på ST. Konkursboet har därefter ansökt om kvarstad på egendom tillhörig ST, för att säkerställa betalningen av sist nämnda fordran. Boet har därvid yrkat att kvarstad skall förordnas även interimistiskt. Konkursboet har ställt säkerhet för skada som kan tillfogas ST i anledning av ett kvarstadsförordnande.

Tingsrätten har i sitt av hovrätten fastställda beslut funnit att konkursboet visat sannolika skäl för den fordran som gjorts gällande mot ST och att det skäligen kan befaras att han undandrar sig att betala skulden, men avslagit det interimistiska yrkandet, eftersom fara i dröjsmål inte ansetts föreligga.

Om någon visar sannolika skäl för att han har en fordran, som är eller kan antas

bli föremål för rättegång eller prövning i annan liknande ordning, och det skäligen kan befaras att motparten genom att avvika, skaffa undan egendom eller förfara på annat sätt undandrar sig att betala skulden, får domstol enligt 15 kap. 1 § rättegångsbalken förordna om kvarstad på så mycket av motpartens egendom att fordringen kan antas bli täckt vid utmätning. Ett yrkande om kvarstad får inte bifallas utan att motparten har beretts tillfälle att yttra sig. Är det fara i dröjsmål, får dock rätten enligt 5 § tredje stycket omedelbart bevilja åtgärden att gälla till dess annat förordnas.

Den fråga som nu är aktuell i målet är om kvarstad skall förordnas interimistiskt. Av särskild betydelse blir då huruvida omständigheterna är sådana att fara i dröjsmål kan sägas föreligga.

Konkursboet har anfört bl.a. följande. Domstolarna har konstaterat att det finns en risk för att ST kan komma att undanskaffa egendom. I ett sådant fall måste det höra till undantagen att det inte även skulle föreligga fara i dröjsmål. ST innehar sådan egendom som mycket snabbt och enkelt kan försäljas till annan person. Han äger i vart fall en bostadsrätt i Stockholm, på den adress där han bor, vilken han samma dag som han får reda på konkursboets begäran om kvarstad, kan överlåta till någon honom närstående.

Konkursboet har särskilt pekat på ett antal omständigheter som boet åberopat till stöd för sitt påstående att det föreligger risk för undandragande av egendomen.

Enligt konkursboets mening stöder dessa till stor del även påståendet om fara i dröjsmål. Omständigheterna, vilka hänför sig till såväl STs person som det sammanhang han förekommer i, är bl.a. följande. STs far, vilken fällts till ansvar för grov oredlighet mot borgenärer, har haft en ledande ställning i PNV och även ST har varit inblandad i affärerna runt bolaget. I syfte att undgå betalningsskyldighet för bl.a. den fordran som kvarstaden skall säkra har ST upprättat en skenhandling. Han är också föremål för skatterevision.

Rekvisitet fara i dröjsmål kan betraktas som ett krav på en kvalificerad sabotage-risk, där framför allt graden av tidsnöd är av grundläggande betydelse. (Se om rekvisitet Westberg, *Det provisoriska rättsskyddet i tvistemål*, Bok 3, 2004, s. 53 ff. Se även Ekelöf, Bylund & Boman, *Rättegång*, Tredje häftet, 6 uppl. 1994, s. 12 ff. och Fitger, *Rättegångsbalken* s. 15:13 f.) Det klassiska exemplet på fara i dröjsmål utgörs av ett fall där svaranden äger ett fartyg vilket när som helst kan lätta ankar, men också den situationen där han äger lösöre som med lätthet kan undanskaffas brukar anges som exempel.

För att rätten skall få meddela ett interimistiskt beslut om kvarstad, vilket med nödvändighet fattas på ett ofullständigt processmaterial, måste det naturligtvis finnas en beaktansvärd anledning till att svaranden inte skall beredas tillfälle att yttra sig. En sådan situation kan föreligga t.ex. om det kan befaras att en kommunicering av ansökan om säkerhetsåtgärd blir en utlösande faktor för svaranden att omedelbart planlägga och genomföra ett sabotage eller att tidigarelägga en redan

planerad sabotageåtgärd. Blotta påståendet att en sådan risk finns är naturligtvis inte tillräckligt. Inte heller är det tillräckligt att svaranden har faktiska möjligheter att omedelbart genomföra en sabotageåtgärd, t.ex. därför att han innehar egendom som är lättrealiserad. Det fordras också omständigheter som talar för att svaranden snabbt kan komma att utnyttja sig av de faktiska möjligheterna för att obstruera mot sökandens rätt. Bevisningen i detta avseende kan hänföra sig till svarandens person eller den situation han befinner sig i. Med hänsyn till den proportionalitetsprincip som generellt gäller i fråga om interimistiska tvångsmedel måste slutligen också – med beaktande även av den säkerhet som ställts – en avvägning ske mot de olägenheter för svaranden som en omedelbar kvarstad kan tänkas vålla (jfr t.ex. prop. 1988/89:124 s. 28 f.; se också Westberg, a.a., Bok 4, s. 248 ff.).

I förevarande fall har konkursboet bl.a. hänvisat till STs innehav av lättrealiserad egendom. Även om en bostadsrätt enkelt kan omsättas, är det dock inte alldeles självklart att detta utgör ett stöd för antagandet att det föreligger fara i dröjsmål. Lägenheten som sådan är naturligtvis stationär och de rättsliga förfoganden det kan bli fråga om torde ha föga utsikt att bli bestående om kvarstadsgäldenären inte kan betala skulden och blir försatt i konkurs, något som i och för sig borde inverka avhållande på hans benägenhet att vidta några sabotageåtgärder avseende egendomen; den omständigheten att egendomen kan återföras till hans eventuella konkursbo genom återvinning medför däremot inte utan vidare att kvarstadsborgenärens rätt säkras, eftersom kvarstaden inte ger någon förmånsrätt i konkur-

sen. Man måste också räkna med att förfoganden över bostadsrätten i allt fall kan medföra avsevärda svårigheter att göra den åtkomlig för kvarstadsborge nären.

Med beaktande av det anförda och av vad konkursboet har gjort gällande om STs tidigare agerande får omständigheterna såvitt nu kan bedömas sammantaget anses vara sådana att det inte bara kan skäligen befaras att ST undandrar sig att betala skulden utan även är fara i dröjsmål. Ett yttrande från hans sida kan tänkas medföra att underlaget för dessa antaganden bortfaller eller att förutsättningar för kvarstad annars inte längre kan anses vara för handen. Vid den bedömning som nu skall ske talar emellertid övervägande skäl för att yrkandet om interimistisk kvarstad bör bifallas.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Lennander (referent), Victor, Blomstrand och Dahllöf

Föredragande revisionssekreterare: Gulesjö